

Dijital İletişim Araçlarının Kullanılmasıyla Yeni Nesil İstihbarat: Sosyal Medya İstihbaratı

Next Generation Intelligence Using Digital Communication Tools: Social Media Intelligence

Dr. Öğr. Üyesi Ensar LOKMANOĞLU

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya Meslek Yüksekokulu, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Sakarya/Türkiye

ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-1597-3433>

ÖZET

Günümüzde İnternet ortamının sağladığı avantajlarla ve gelişen yazılımlarla hızla gelişen dijital alanlar web teknolojilerinin monolog ile başlayan sürecini 2004 yılında bir çok niteliği içinde barındıran insan odaklı, kişilerin internet ortamında içerik oluşturabildikleri ve paylaşabildikleri interaktif web teknolojisi ile birlikte youtube, Insagram, whatsApp, facebook ve twitter gibi bir çok sosyal medya platformları sosyal-ekonomik ve kültürel alanda hayatımıza girmiş ve artık sürecini sanal geçerlik odaklı akıllı web teknolojisine bırakmıştır.

Web teknolojilerinin gelişmesine paralel açık veya gizli yollarla temel amacı bilgi toplamak ve haber almak olan istihbaratın günün şartlarına göre sadece insan, coğrafi konum, ölçümlene ve imza, teknik ve finansal bilgi toplama yöntemleri kullanılarak beslenmesinin yanında açık veya kapalı sosyal ağ hesapları üzerinden hem müdahaleci hem de müdahaleci olmayan araç ve yöntemlerle bilgilerin toplanması, analiz edilmesi ve kullanılması sonucu sosyal medya istihbaratı adıyla insan unsurundan daha çok otomatikleştirilmiş verimli logaritmler ile tespit ve analizlerin yapıldığı yeni bir kategori daha ortaya çıkmıştır.

SOCMINT olarak ifade edilen bu yeni istihbarat sürecin de öncelikle ihtiyaç duyulan veri türleri tanımlanır, verilerin hangi araçlarla toplanacağını planı yapılır. Verilerin sosyal ağlarda toplana bilmesi için çeşitli yazılım ve uygulamalar destek alınır. Oluşturulan bu verilerde bir dizi analiz metodlarından geçer ve teyit edilir. Son olarak da elde edilen istihbarat bilgileri doğru kişilere güvenli bir şekilde ulaştırılır.

Bu bağlamda çalışmanın amacı bireysel ve toplumsal açıdan hayatımıza bir çok yenilik getiren sosyal medya hesapları ve sosyal ağlarda paylaşılmış bilgilerden oluşturulan sosyal medya istihbaratının avantajları ve dezavantajları bütünsel olarak tartışılacak olup, daha etkin biçimde kullanılması için öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, İstihbarat, Sosyal Medya İstihbaratı

ABSTRACT

Today, with the advantages of the Internet and developing software, digital fields are rapidly developing, with the process of web technologies starting with monologue in 2004, people-oriented, interactive web technology with many features, where people can create and share content on the internet, such as youtube, Insagram, whatsApp, facebook and twitter. Many social media platforms have entered our lives in the social-economic and cultural areas and have now left their process to smart web technology focused on virtual validity.

In parallel with the development of web technologies, intelligence, whose main purpose is to gather information and receive news, is fed by using only human, geographical location, measurement and signature, technical and financial information collection methods according to the conditions of the day, as well as both intrusive and intrusive through open or closed social network accounts. As a result of the collection, analysis and use of information with non-intrusive tools and methods, a new category has emerged, called social media intelligence, where detection and analysis are made with more automated efficient logarithms than the human element.

In this new intelligence process, which is called SOCMINT, the data types needed are defined first, and a plan is made with which tools the data will be collected. Various software and applications are supported so that data can be collected on social networks. This generated data is passed through a series of analysis methods and confirmed. Finally, the intelligence information obtained is securely delivered to the right people.

In this context, the aim of the study is to discuss the advantages and disadvantages of social media intelligence, which is created from social media accounts and information shared on social networks, which bring many innovations to our lives individually and socially, and suggestions will be presented for its more effective use.

Keywords: Socil media, Intelligence, Social Media Intelligence

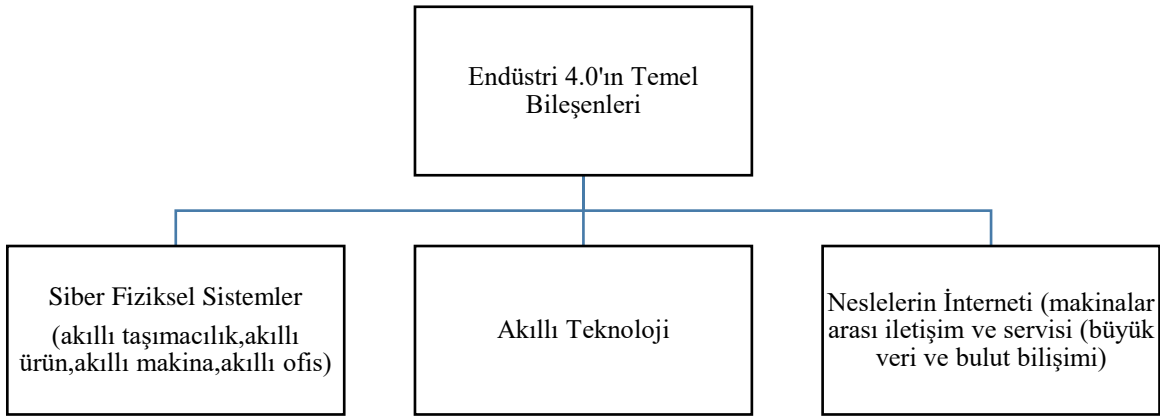
1. GİRİŞ

Bir İstihbarat türü olan ve “Social Media Intelligence” kelimelerinin birleşiminden oluşan SOCIMINT kelimesi Türkçe de Sosyal Medya İstihbaratı olarak kullanılmaktadır. (Şamlıoğlu, 2019)

Türkiye’de 52 milyon dünya da ise 3,48 milyar kişinin aktif olarak kullandığı sosyal medyanın her geçen gün yeni araçları ve fonksiyonları ile karşılaşmaktayız. Bu platformları kullanan bireylerin yaptıkları paylaşımlarla internet ortamında veri oluşturmaktadırlar. (Tiryaki, 2020, s. 5)

Bu veriler özellikle üretim teknolojilerini ve birçok otomasyon sistemini içinde barındıran Endüstri 4.0 ile sanal ve fiziksel sistemlerle uyum içinde kullanılarak hayatımızı her alanına yenilikleri ile birlikte girmiştir (Gündüz, 2021, s. 12)

Şekil 1: Endüstri 4.0’ın Temel Bileşenleri

Kaynak: (Gündüz, 2021, s. 13)

Günümüzde açık kaynaklardan paylaşılan veriler siber tehdit oluşturmaktadır. Özellikle kişisel verilerimizin kullandığımız sosyal medya platformlarında paylaşımın siber tehdit istihbaratı elde edilmesine yol açmaktadır. Örneğin Twitter üzerinden atılan tweetlerin oltaama amaçlı olup olmadığının tespitinde makine öğrenme yöntemi kullanılmış ve başarı oranı %95,49,

Twitter’den siber tehditlere karşı-CVE(Common Vulnerabilities and Exposures) yöntemi-başarı oranı %64,3,

Twitter verilerinden faydanılarak siber tehditlere karşı; derin sinir ağları modeli ile tespit- başarı oranı-%92,

Twitter’den spam ve şüpheli kullanıcılara karşı- Randon Forest ve BayesNet, Navive Bayes, SMO, J48 yöntemi-başarı oranı %99,8,

Twitter’den siber tehditlere karşı-RNN ve CNN algoritmalarının kullanılması yöntemi-başarı oaranı%89,3

Twitter paylaşımlarının siber güvenlikle ilgili olup olmadığına karşı-makine öğrenme yöntemlerinin kullanılması-başarı oranı %70,03

Darkweb’de yer alan bilgilerin makine öğrenmesi yöntemleri kullanılarak siber tehdit istihbaratı elde edilmesi-başarı oranı %78,3

Ayrıca makine öğrenmesi kullanılan siber tehditlere karşı- doc2vec ve Multi layer keyword filtering algoritmalarının kullanılması yöntemi- başarı oranı %92,88 olduğuna dair literatürde çalışmalar yapılmıştır (Tekin, 2021, s. 6-8)

2. Dijital İletişim Araçlar

2.1. Sosyal Medya

Sosyal faaliyetlerden spora varana kadar bir çok alanda iletişime ve etkileşime açık gruplar kurarak bilgi paylaşımında bulunduğu “Word Wide Web” yapısı üzerine inşa edilen dünya genelindeki ağ olarak nitelendirilebilir. (Zafer, 2021, s. 17)

Bireyi veya bir grubun online ortamlarda kendini ifade edecek fotoğraf, video, yazılı metin gibi herhangi bir içerik üretip kendi medyasını oluşturma ve bunu sanal dünyada paylaşma hatta fikir ve yorumlarıyla katkıda bulunabilme imkanı veren kullanıcının kontrol ve içerik denetiminde olan (Budak, 2018) internet ve mobil temelli araçlar ve aletler olarak tanımlanmaktadır. Biraz daha geniş açıdan sosyal medyaya baktığımızda İnteraktif web teknolojileri üzerine inşa edilen sosyal etkileşim, topluluk oluşturma, işbirliği projeleri gibi insan odaklı web siteleri olarak tanımlayabiliriz. (Çalışkan & Mencik, 2015)

1990 tarihinden günümüzedek dijital alanda ve özellikle internet ortamında büyük teknolojik gelişmeler doküman odaklı web 1.0 ile başlayıp sırasıyla İnsan odaklı Web 2.0, Bilgi odaklı Web 3.0 ve sanal gerçeklik odaklı Web 4.0 teknolojisi ile devam etmektedir. 2000-2010 tarihlerinde İnteraktif Web teknolojilerinin insan odaklı olma kavramı ile sadece bir ağ örüntüsünden uzak içerinde birçok niteliği barındıran sosyal medya kavramı 2004 yılında hayatımıza girmiştir. (Alhan, 2021 , s. 68)

- ❖ 1971 İlk e-posta gönderildi.
- ❖ 1978 BBS
- ❖ 1994 Geocities
- ❖ 2002 Friendster / Myspace
- ❖ 2003 LinkedIn / 250+ Milyon
- ❖ 2004 Facebook / 2,5+ Milyar
- ❖ 2005 Youtube / 1 Milyar Kullanıcı
- ❖ 2006 Twitter / 500+ Milyon
- ❖ 2007 Tumblr / 500+ Milyon
- ❖ 2009 Whatsapp / 1,5+ Milyar
- ❖ 2010 Instagram / 500+ Milyon
- ❖ 2011 Google+ / 350+ Milyon
- ❖ 2012 Vine
- ❖ 2013 Medium
- ❖ 2015 Periscope

Kaynak: (Şamloğlu, 2018)

Toplu gruplar ve sosyal ağlardan oluşan bireyden çoğula ulaşabilirliği sağlayan sosyal medyanın bazı özellikleri şu şekilde açıklanmaktadır. (Alhan, 2021 , s. 68-69)

Kullanılabilirlik; geleneksel medyada bilgi ya da haber, uzman bir kadro tarafından oluşturulurken, sosyal medya herkesin bir içerik sağlayıcısı olduğu ortamdır.

Açıklık; sosyal medya, temel bir iletişimde yer alan geri bildirim alma, süje hakkında yorum yapma, vb. konularda son derece açık imkânlar sunmaktadır.

Topluluk; sosyal medya ortamı heterojen bir yapıya sahiptir, bu nedenle etkileşimli grupların oluşmasına olanak sağlar.

Bağlantılı olma; birçok sosyal paylaşım platformu, çok işlevsel bir durum meydana getiren diğer ağlara ulaşım özgürlüğü sunmaktadır.

Erişebilirlik; geleneksel mecralar ile karşılaştırıldığında sosyal ağlarda bilgiye erişim imkânı yüksektir.

Karşılıklı konuşma; sosyal medya çoklu iletişim imkânı sunarken, geleneksel medya tek yönlü etkileşim imkânı tanımaktadır.

Katılım; sosyal medya ortamı, etkileşim, paylaşım, iş birliği ve sosyal ilişkilerin var olduğu bir ortamdır. Ve bu ortam bilgi ve paylaşım yapmak isteyen herkese açıktır

Dinamiklik; geleneksel medya enstrümanlarına kıyasla, içeriğini (fotoğraf, video, vb.) çok daha kolay güncelleyebilen ortamdır.

2019 verilerine göre Türkiye’de 52 milyon sosyal medya kullanıcısı olduğu ve %94 YouTube, %84 Instagram, %83 WhatsApp, %82 Facebook ,%82 ile Twitter ve bunları Snapchat ve LinkedIn ‘ in takip ettiği görmekteyiz. (Şamlıoğlu, 2019)

Tablo 1: İnternet Kullanıcıları Sosyal Medyayla Nasıl Etkileşime Giriyor?

Kaynak: (Alhan, 2021 , s. 67)

İnternet kullanıcılarının medya ile etkileşimine baktığımızda %98’inin sosyal ağ ve mesajlaşmada kullanıldığını, %86’sının sosyal medyaya aktif katıldığını, sosyal medya kullanılarak geçirilen sürenin 2 saat 46 dakika olduğu, internet kullanıcısı başına ortalama 9,7 sosyal medya hesabı düştüğünü ve sosyal medyayı iş olarak kullanan %26 oranında internet kullanıcısı olduğu bilgilerine ulaşılmıştır. Kaynak: (Alhan, 2021 , s. 67)

Bu kadar çok hayatımıza giren sosyal medya platformlarına profesyonel iş ağları için kullandığımız linkedIn- Ning, sosyal paylaşımımız için kullandığımız MySpace-Facebook, Twitter şirket destekli bloglar vs kullandığımız Apple.com, haber paylaşımı için kullandığımız Current TV, içerik etiketleme için kullandığımız MERLOT, Sloog ve video paylaşımları için YouTube örneklerini verebiliriz. (Dilmen, 2012, s. 140)

Ayrıca her geçen gün gelişen yenilen sosyal medya platformlarının bazılarının kullanıcı sayısı, cinsiyeti ve azalış-artış oranları hakkında bilgilere Tablo 2 de görebiliriz.

Tablo 2: Sosyal Medya Platformlarının kullanıcı sayısı ve 2018 yılına oranla artış –azalış oranları

Sosyal Medya Platformu	Kullanıcı Sayısı	Kullanıcı Cinsiyeti	2018 yılına oranla artış/azalış
Instagram	38 milyon	E>K	%2,6 artış
Facebook	43 milyon	E>K	%2,3 azalış
Twitter	9 milyon	E>K	%1,9 artış
Snapchat	6,3 milyon	K>E	%26 azalış
LinkedIn	7,3 milyon	E>K	%5,8 artış

Kaynak: (Alhan, 2021 , s. 60-61)

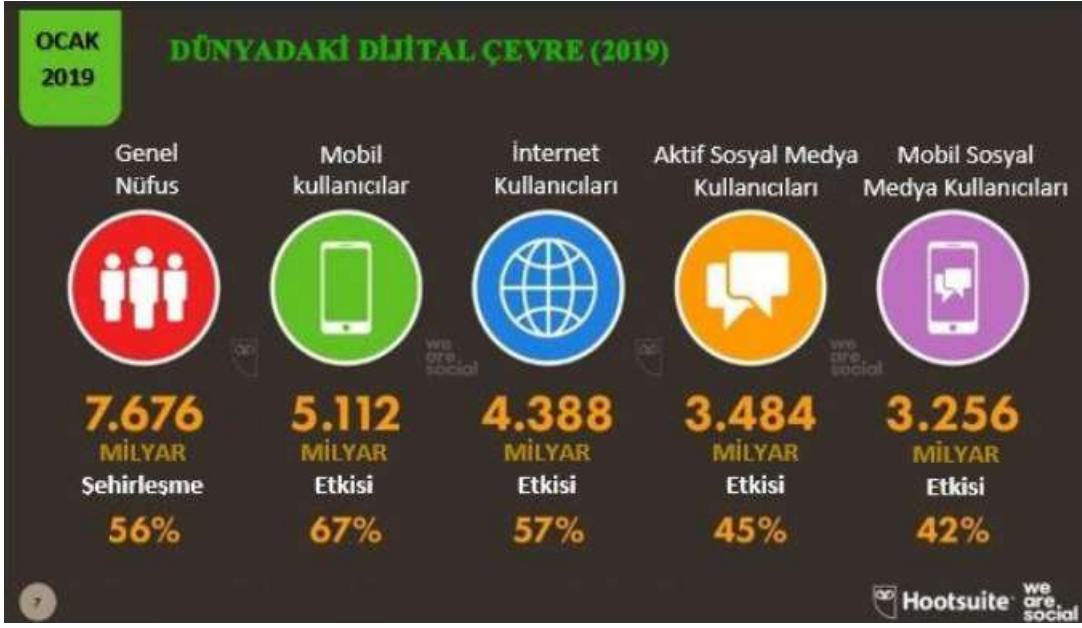
2.2. Sosyal Medya Öğeleri:

Okuma yazmayı öğrenmeden bilgisayar kullanması öğrenen elinde “mause” ile doğmuş bir nesilin İnterneti düzenli kullanan çocuk-gençlerin %45.7 oranında olması (Dilmen, 2012, s. 160) ayrıca gün boyunca ortalama 664 milyon Twitter, 71 milyon Instagram, 287 milyon Skype, 2 milyar Facebook ve 228 milyar e-posta paylaşımının yapıldığı dikkate alındığı internet kullanımının temel öğelerinden birinin sosyal medya kullanımı oluşturmaktadır. Bu öğeler ayrıca; (Tiryaki, 2020)

Sosyal ağlar üzerinden kişisel bilgilerini aktararak oluşturduğu profil ile dünyanın her yerindeki kişilerle iletişim kurmasını sağlayan sosyal ağlar, gerçek veya tüzel kişilerin ilgi duydukları alanlar hakkında web siteleri aracılığı ile internetten paylaşması ve yorum ala bilmesini sağlayan bloglar, Anlık olayları yer ve zaman kısıtlaması olmadan kullanıcılarla paylaşma imkanı sunun mikrobloglar, internet kullanıcılarının daha hızlı tekrar ziyaret edebilmesi için işaretlediği sosyal imlemeler, her türlü konu hakkında bilgi almak ve yenilikleri takip etmek amacıyla farklı kişilerin düşünce ve tecrübeleri ile sanal ortamda oluşturulan forumlar, internet ortamında beğendikleri video, fotoğraf vb içerikleri kendi web sayfalarında paylaştıkları video ve fotoğraf platformları, gönüllülük esasına göre belli konularda bilgi sahibi olanların web sitesi oluşturarak bilgi paylaştığı tarayıcı tabanlı sanal ansiklopediler, çevrimiçi ortamlarda gerçek dünyadan ayrı üç boyutlu oluşturulan sanal dünyalardan oluşmaktadır. (Tiryaki, 2020, s. 51-53)

İnsanların bulunduğu toplumun yapısına göre sürekli değişim içinde olan sosyal medya araçları her geçen gün çeşitlenmekte ve farklı fonksiyonlarda karşımıza çıkmaktadır.

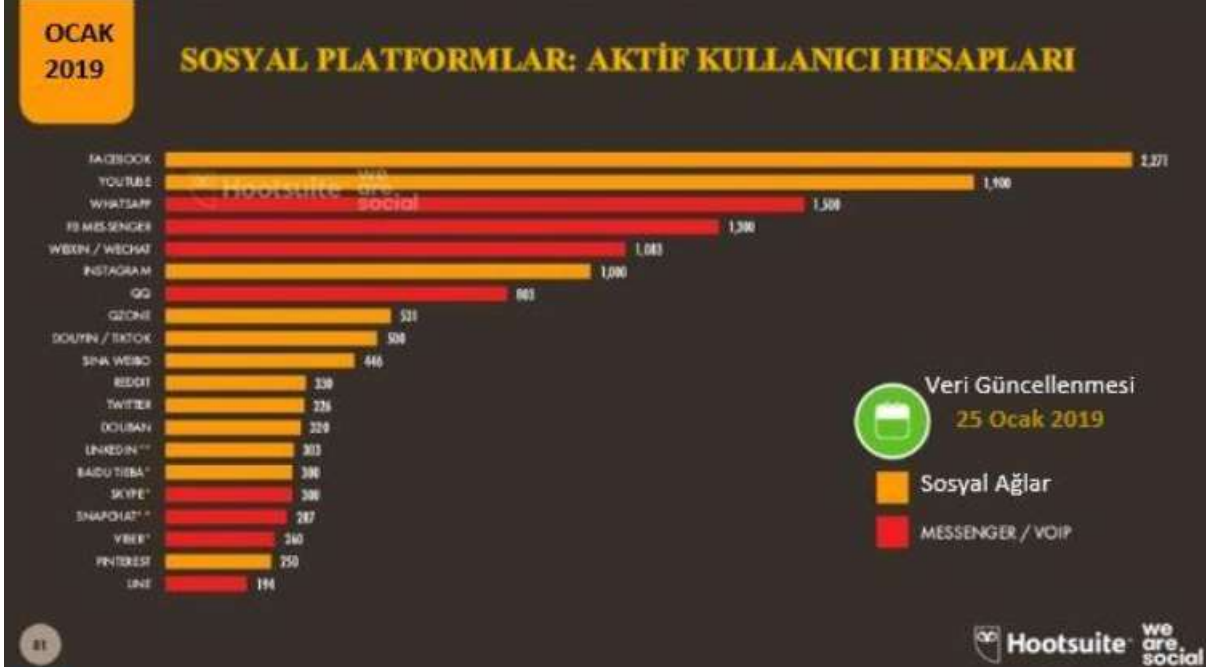
Şekil 2: Dünyadaki Sosyal Medya Araçları

Kaynak: (Tiryaki, 2020, s. 61)

Çeşitli Sosyal Medya araçları arasında en sık kullanılan sosyal medya platformlarına baktığımız zaman 1. Sırayı 2.27 milyar kullanıcı ile Facebook almaktadır.

Şekil 3: Dünyada ki Aktif kullanılan Sosyal Platformları

Kaynak: (Tiryaki, 2020, s. 62)

Türkiye’de 82,4 milyon nüfusun 76,34 milyonunun mobil abonelik, 59,36 milyonunun internet kullanıcısı ve 52,00 milyonunun aktif sosyal medya kullanıcısı ve Türkiye’de sosyal medya platformlarından 43 milyon facebook, 39 milyon Instagram, 9 milyon Twitter, 6,35 milyon snapchat

ve 7,30 milyon LinkedIn kullanıcı sayısı olduğunu değerlendirdiğimiz Türkiye'deki İnternet ve Sosyal medya kullanıcıların çokluğu açık kaynak istihbarat verilerini toplamak için uygun bir zemin oluşturmaktadır. (Tiryaki, 2020, s. 65-66).

3.İstihbarat

İstihbarat kelimesi, Arapça "istihbar" kökeninden gelmektedir ayrıca haber alma ve yeni öğrenilen bilgi anlamına gelirken, İngilizcede "intelligence" kelimesine ve zeka, akıl yürütme anlamına gelir. Her iki anlam birlikte değerlendirildiğinde bilgi toplama ve elde edilen verilerin akıl yoluyla ve tecrübelerle analiz edilme sürecini ifade eder (Çam, 2020, s. 4-5)

Türk Dil Kurumuna göre İstihbarat "*yeni öğrenilen bilgiler, haberler, duyular ve bilgi toplama, haber alma*" olarak tanımlanmıştır. (Türk Dil Kurumu, 2022)

Milli İstihbarat Teşkilatını resmi internet sayfasında İstihbarat "*Devlet İstihbaratı, devletin bütünlüğünü, rejimin emniyetini sağlamak için, millî politika ile tespit edilen millî hedefleri elde etmek üzere devlet organlarının yaptığı istihbaratın tümüdür. Başka bir ifadeyle, Millî Güvenlik Politikaları'nın oluşturulması için gerekli bilgileri sağlayan ve ilgili bütün devlet istihbarat kuruluşlarının işbirliği ve koordinasyonu ile üretilen istihbarattır.*" olarak tanımlanmıştır. (Milli İstihbarat Teşkilatı, 2022)

Özdağ'a göre istihbarat "*İstihbarat, ulaşılabilen bütün açık, yarı açık ve/veya gizli kaynaklardan her türlü aracın kullanılması sonucunda elde edilen her türlü veri, malumat ve bilginin ulusal genel veya ulusal özel alandaki politikaların gerçekleştirilmesi ve ulusal politikalara zarar verilmesinin engellenmesi amacı ile toplandıktan sonra önemine ve doğruluğuna göre sınıflandırılması, karşılaştırılması, analiz edilerek değerlendirilmesi süreci sonucunda ulaşılan bilgidir.*" (Özdağ, 2010, s. 30)

Devletin ve kuruluşların stratejik hedeflerine ulaşabilmesi ve herşeyden önemlisi bekasını devam ettirebilmesi için iyi bir istihbarat ağı sahip olunması gerektiği ve bu sürecin devletler için hayati önem taşıdığını birçok bilgi kişi belirtmiştir;

Sun Tzu sağlıklı bir bireyi hastalıklara karşı dirençli tutmak ne derece önemliyse devletin bekası da düşmanların planlarını önceden ortaya çıkarması da o derece önemli olduğu temel felsefesiyle işleyen istihbarat hakkında "*Savaşmadan yenmek en iyisidir. Silahlar, ancak kaçınılmaz olduklarında kullanılacak uğursuz araçlardır.*" İfadesini,

Napolyon gerek istatistikî bilgilerle stratejik ve gerekse operasyonel tanımda taktik istihbarata önem vermiş ve istihbarat hakkında "*İnanın bana, savaşın sonuçları incelendiğinde topçunun, süvarinin, piyadenin kahramanlıkları, casusların şu göze görünmeyen lanetli ordusu yanında hiç kalır.*" İfadesini,

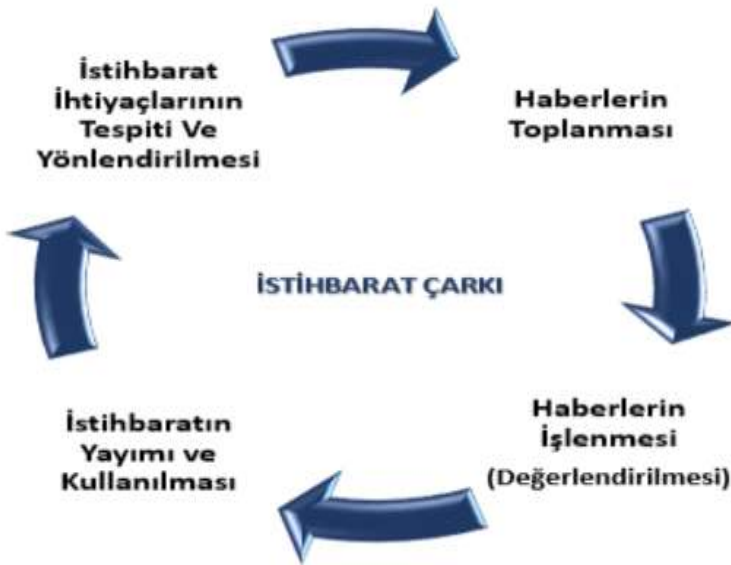
Sultan II. Abdülhamit istihbarat çalışmalarının ve elde edilen bilgilerin doğruluğunun bütünlüğünü teyid etmenin önemiyle Yıldız İstihbarat Teşkilatını kurmuş olup, istihbarat hakkında "*Yabancı devletler, kendi emellerine hizmet edecek kimseleri vezir ve sadrazam mertebesine kadar çıkarabilmişlerse, devlet güven içinde olamazdı. Doğrudan doğruya şahsıma bağlı bir istihbarat teşkilatı kurmaya bu düşünce ile karar verdim. İşte, düşmanlarımın jurnalcılık dediği teşkilat budur...*" ifadesini kullanmıştır.

Büyük Selçuklu İmparatorluğu veziri Nizamülmülk istihbaratın öneminden bahsettiği Siyasetname eserinde istihbarat hakkında, "*Hükümdarın ulaşılması gerekli her noktada habercilerinin*

bulunması, olup bitenler hakkında anında haberinin olması” ve “dünya'nın dört bir köşesine tüccar, seyyah, sufi, eczacı ve derviş kılığında casuslar göndermeli,casuslar duydukları herşeyi haber olarak getirmeli ve ülkelerin durumları hiçbir şekilde meçhul kalmamalıdır. “ ifadesini kullanmıştır.

İstihbarat; haber toplama ortamlarının belirlenmesi ve haber toplama çalışmalarının düzenlemesi ile başlayan süreci açık (gazete, kitap, sosyal medya vs) ve kapalı (teknolojiden destek alarak haber derleme yeteneğine sahip kişilerce) kaynaklarla bilgi derleme elde edilen bu bilgileri 3 aşamalı değerlendirme (tasnif, kıymetlendirme, yorum) ve son olarak da bilgilerin zamanında ilgili kuruma bildirilmesi ile oluşan kesintisiz süren bir çark sistemiyle çalışmaktadır (Milli İstihbarat Teşkilatı , 2022).

Şekil 4: İstihbarat Çarkı

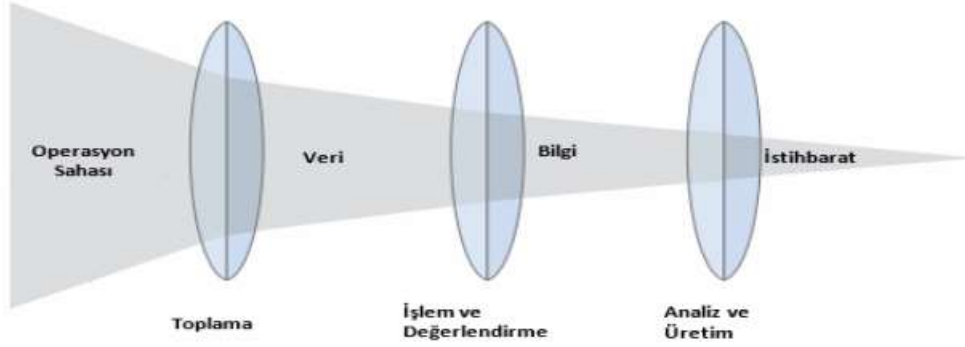

Kaynak: (Milli İstihbarat Teşkilatı , 2022)

Oluşturulan bu çark sisteminde karar alıcıların ihtiyacı üzerine veri toplama süreci başlar, görev atanması ile verilerin kaynağı değerlendirilir, veri toplama süreci ile açık ve gizli kaynaklardan veriler alınır, içlerinden kullanılabilir veriler bütünleştirme, değerlendirme, sentezleme yöntemleri ile ayrılır ve uzman incelemesi ile raporların (Şahin, 2020, s. 33)

Daha farklı bir şekilde açıklamak gerekirse bilgi edinme ile başlayan elde edilen bilgilerin diğer bilgilerle ilişkilendirilmesi ile devam eden ve son olarak elde edilen bilgilerin analizciler tarafından yorumlanması ile oluşan 3 aşamalı bir sistemdir. (Tiryaki, 2020, s. 16)

Şekil 5: Veri, Bilgi ve İstihbarat Arasındaki Süreç

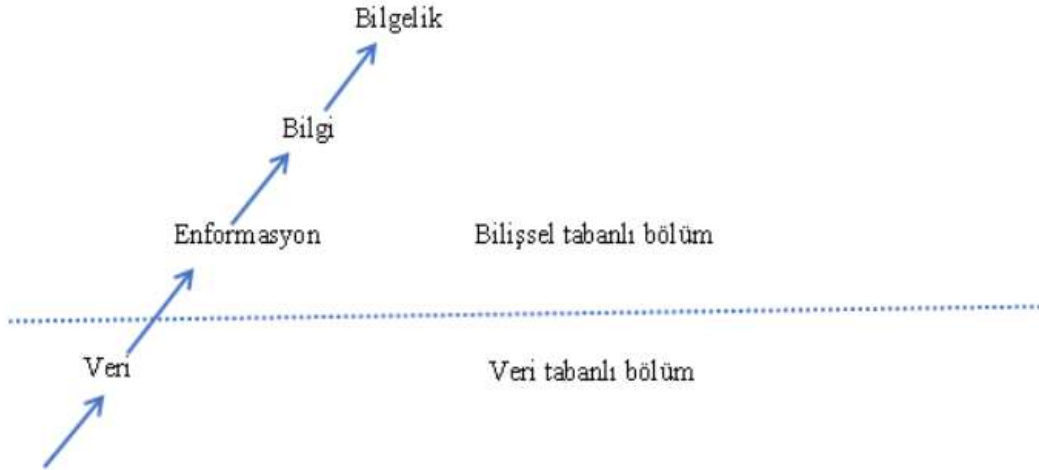

Kaynak: (Tiryaki, 2020, s. 16)

Yukarıdaki tabloda belirttiğimiz model istihbarat sürecinde geriye ya da haber toplama sürecine dönüş yoktur.

İngilizcede *Data*, *Information*, *Knowledge* ve *Wisdom* terimleri ile oluşturulan (DIKW Hierarchy), Türkçe de veri, enformasyon, bilgi ve bilgelik (VEBB) kavramlarına karşılık gelmektedir. Bahsedilen bu 4 dört kavram arasında kesin çizgilerle bir ayırım yoktur. Aşağıdaki şekilde görüleceği üzere veriden başlayıp bilgelikle sonlanan doğru şeklindedir. Bu doğrusal düzlemde kişi ya da bilgisayar aracılığıyla veriler toplanır, ilgili veriler enformasyon ile anlamlı bir sonuca ulaşır, deneyimlerle bu sonuçların birleşmesiyle bilgi oluşturulur. Son aşamada ise oluşturulan bilgiler zihin süzgecinden geçerek bilgeliliği oluşturur. (Alhan, 2021 , s. 97)

Şekil 6: Veri, Enformasyon, Bilgi ve Bilgelik Yolu

Kaynak: (Alhan, 2021 , s. 97)

3.1. İstihbaratlarda Kullanılan Bilgi Kaynakları

Günümüzde özellikle küreselleşme ve teknolojik gelişmelerle birçok kaynaktan istihbarat toplanmaktadır. İstihbarat verisi olarak sınıflandırdığımız bu kaynaklar;

1.İnsan unsurunun kullanılarak açık ve gizli kaynaklardan istihbarat toplanması yöntemidir. Aşağıdaki şekilde de gösterilen kaynak piramidinden de anlaşılacağı üzere tabana indikçe kaynak artmakta ancak nitelik azalmaktadır.

Şekil 7: İnsan İstihbaratı Kaynak Piramidi

Kaynak: (Tiryaki, 2020, s. 19)

- 2.Uydular ve hava fotoğrafları kullanılarak elde edilen istihbarat toplanması yöntemi,
- 3.Elektro-optik, Radar, Jeofiziksel vb kaynaklar kullanılarak elde edilen ölçümler ve imza istihbarat toplama yöntemi,
- 4.Kitap, gazete, dergi, internet gibi açık kaynaklardan elde edilen istihbarat toplama yöntemi,
- 5-Elektromanyetik dalgaların ve sinyallerin analizi ile elde edilen elektronik kaynaklar ile iletişimin dinlenmesi ve analizi sonucu elde edilen kaynakların birleştirilmesi sonucu oluşan istihbarat yöntemi,
- 6-Farklı ülkelerin kullandığı askeri silah ve tıbbi teçhizatlarından elde edilen istihbarat yöntemi,
- 7-Bankacılık işlemleri ve tüm finansal işlemlerden elde edilen istihbarat yöntemi,
- 8-Elde edilen görüntünün füzyon merkezlerinde işlenerek diğer sistemlere entegre edilerek hedef sistemlerin tespit edilmesini sağlayan görüntü istihbarat yöntemleri ile yapılmaktadır.

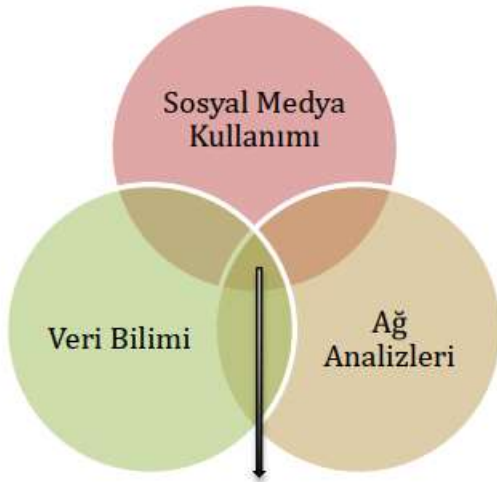
Yukarıda bahsettiğimiz istihbaratların birçoğuna haber vasıtası yani kaynağı İnsana dayalı istihbaratla (kadrolu eleman dediğimiz devlet memuru kapsamında elde ettiği bilgileri tasnif birimlerine basit ve saf hali ile veren personel, bir menfaat karşılığında kadrolu elemanın yönlendirmesi ile maskeleyen yöntemini kullanarak içinde bulunduğu örgüt hakkında kadrolu personele bilgi veren eleman, hedef konumdaki örgüt veya kişi hakkında ajan gibi örgütün içinde olmayıp konu hakkında bilgisine başvuruyla güvenilir kişi, kendi istekleri ile örgüt veya kişiler hakkında gönüllülük, ücret ve amaçlarını gizleyen yani intikam alma güdüsü ile edindikleri bilgileri paylaşan kişiler, İçinde bulunduğu suç örgütü hakkında kadrolu personele bilgi akışı sağlayan ve pişmanlık indiriminden faydalanan kişiler, suç örgütleri hakkında bilgi toplamak amacıyla ilgili örgüte kendini kabul ettiren ve faaliyetlerin kamu yararı amacıyla rapor eden güvenlik hizmeti sunan münferit bilgi kaynağı olarak adlandırılan kamu görevlileri ve örgüt veya hedef kişi hakkında toplumun içerisinde bulunan ve bilgi akışı sağlayan (seyyar satıcılar, kuaför, tamirci vb.) kişilerden oluşurken) ulaşılabilirken, (Kavsıracı, 2020, s. 709-711) yine açık kaynak istihbarat çeşidi olan

sosyal medya istihbaratı ile sanal ortamda insanlar hiç karşılaşmadıkları kişiler, gruplar vs hakkında bilgi toplama bilmekte ve dijital ortamda bu bilgi ve belgeleri depolayabilmektedirler.

4. Sosyal medya istihbaratı (SOCMINT)

Özellikle özel hayatımızın takibine noktasında karşımıza çıkan ve tüm sosyal ağ hesapları üzerinden yapılan gerek insan istihbaratı ve gerekse teknik istihbarat kaynakları ile elde edilen tüm istihbarat faaliyetleri sosyal medya istihbaratını kapsamaktadır. Bu bağlamda devletler, şirketler, kişiler ve istihbarat örgütleri sosyal medyayı veri toplama alanı olarak görmekte örneğin; sosyal medya üzerinden kişilere ait özel zevkler-hobiler, tepki-takdir edilen olaylar, kullanılan sistemin niteliği-niceliği gibi bilgiler farklı programlarda örneğin big data ile yapay zeka analizi, Sentimet Analysis (Duygu Analizi) ile ruh analizi, Horizon Scanning ile potansiyel tehditler tespit edilerek bilgiler analiz. Bu ve benzeri socmint (Social Media Intelligence) bileşenleri uygulamaları ile elde edilen devasa verilerden birçok alanda faydalanılmaktadır. Sosyal medya analizi olarak bilinen bu yöntemlerle devletler erken ihbar ve bilgilerle yaşanabilecek tehditlere karşı etkili önlem alabilmektedir (Tiryaki, 2020, s. 88-89)

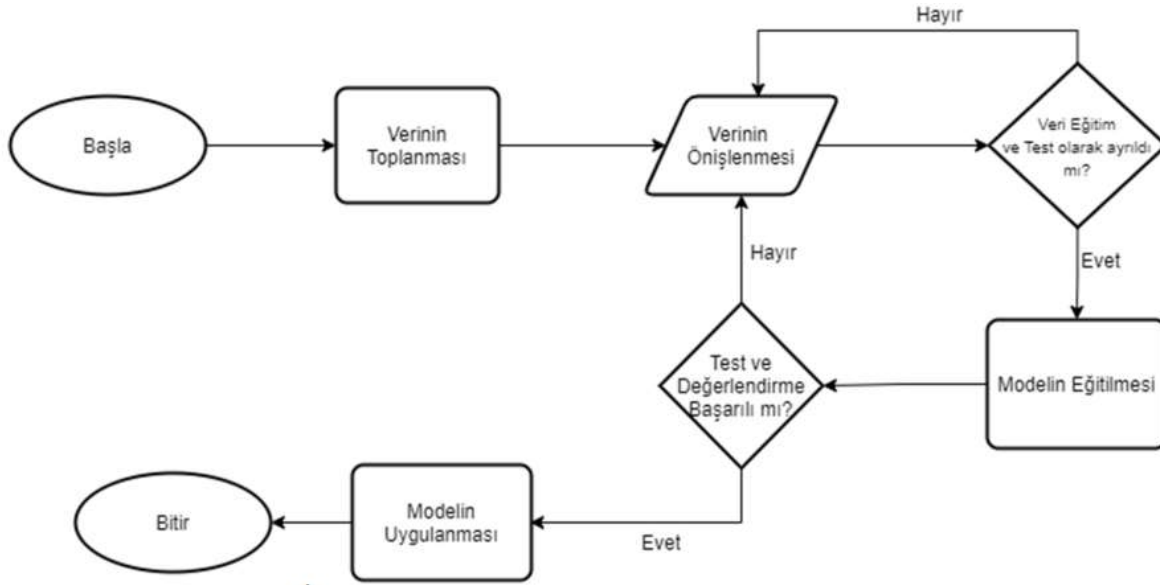
Şekil 9: SOCMINT Bileşenleri

Kaynak: (Tiryaki, 2020, s. 89)

Siber istihbarat ve iletişim kapsamında ele aldığımız SOCMINT (Sosyal Medya İstihbaratı) nı yapay zeka ve bilişimdeki gelişmeler sayesinde müdahaleci (açık) OSINT (Open Source Intelligence) ve müdahaleci olmayan (açık olmayan-gizli) NOSIST iki çeşit veri toplama faaliyetlerinden bahsedebiliriz. Çalışma konumuzu oluşturan sosyal medya istihbaratı ağırlıklı olarak açık kaynaklardan elde edilir örneğin sosyal ağlar üzerinden fotoğrafların, iş ve eğitim bilgilerinin ve kişisel tercihlerin yüklenmesi ile oluşan profil verileri, kişilerin bağlantıları ve özel bilgilerinden oluşan sosyal verileri ve tarayıcı bilgisi ile web trafiğine bağlı IP adresi bilgileri ile kişilerin facebook ve Twitter gibi platformlara sokak, cadde, doğum günü, profil resim, e-posta adresi gibi standart bilgiler, fotoğraflar, çalışılan pozisyon gibi hassas bilgiler ve cinsel eğilim, arkadaş listesi, politik görüş gibi tanımlayıcı bilgilerden alınan veriler yüklendikçe sosyal ağlardan istihbarat verileri oluşacaktır. Elde edilen bu istihbarat verileri Şekil ... deki gibi işlenmektedir.

Şekil 10: Siber Tehdit İstihbaratı Elde Edilmesi Akış Diyagramı

Kaynak: (Tekin, 2021, s. 31)

Sosyal Medya İstihbaratında ihtiyaç duyulan veri türlerinin belirlenmesi, söz konusu verilerin değerlendirilmesi için en uygun birim –aracın seçilmesiyle ilk basamak olarak başlayan yönlendirme ve planlama aşamasını sosyal medya platformlarından çeşitli yazılımlar (TubeKit- ile YouTube platformlarını tarama/ Socrates ile birden çok sosyal medya kaynağından veri toplama / WebCrawler ile web siteleri içerisinde bilgi ve belge toplama / TweetBeaver ile Twitter üzerinden paylaşım ve kişi listesini verilerini toplama / Network Overview Discovery and Exploration add-in for Excel (NodeXL) ile ağ kümelerini toplama, analiz etme ve Flickr, bloklar, Instagram, wikiler gibi sosyal medya uygulamalarından veri oluşturulan veri kazıma aşaması ve son olarak tablo gösterilen programlar ile içerik analizi metodları ve “makine öğrenmesi” tekniğini kullanılarak metinlerden anlamsal bilgilerin çıkarılması aşamasından oluşur.

Tablo 4: Sosyal Medyadan Elde Edilen Bilgilerin Analizinde Kullanılan Programlar ve Web Siteler

Arama Araçları	Username Araçları	Harita-Uydu-Sokak
https://publicwww.com/ https://nerdydata.com/ http://iseek.com/#/web http://advangle.com/ http://bvsg.org/ https://searx.me/	https://knowem.com/ https://pipl.com/ https://www.namecheckr.com/ https://usersearch.org/ https://namechk.com/	https://zoom.earth/ https://openstreetcam.org/map/ http://www.gpsvisualizer.com/ https://followyourworld.appspot.com/ http://brianfolts.com/driver/ https://www.instantstreetview.com/

Twitter Araçları	Diğer Araçlar
https://foller.me/ https://tinfoleak.com/ http://ctrlq.org/first/ https://mentionmapp.com/ http://www.twimemachine.com/ https://socialbearing.com/ https://tweeterid.com/ http://backtweets.com/ http://twitonomy.com/ https://fakers.statuspeople.com/ https://tweetreach.com/	http://www.dobsearch.com/ http://www.tbgs5-finance.org/ http://bitcoinwhoswho.com/ http://www.walletexplorer.com/ http://liveuamap.com/ http://wikiroutes.info/ http://www.vesselfinder.com/ http://www.fligtradar24.com/60,15/6

https://keitharm.me/projects/twe et/ http://geosocialfootprint.com/ http://geochirp.com/	https://www.radarbox24.com/@2.41699,27.25463,z3 http://socilab.com/#home https://www.vindecoderz.com/ https://www.marinetraffic.com/en/ais/home/centerx:-12.0/centery:25.0/zoom:4 https://tr.flightaware.com/ https://www.boatinfoworld.com/ http://www.suncalc.net/#/41.033,28.95,12/2019.05.09/22
---	---

Kaynak: (Tiryaki, 2020, s. 105-106)

Ayrıca yanlış yönlendirme ve dezenformasyonu önlemek amacıyla sosyal medya istihbaratı ile elde edilen verilerin Tablo 5’de gösterilen güvenilirlik derecesi sınıflandırması yapılarak teyit aşaması ve son aşama olan elde edilen bilgilerin hızlı ve güvenli olarak doğru yere dağıtım aşamasından oluşur.

Tablo 5: SOMİS Doğrulama ve Güvenilirlik Matrisi

Haber Kaynağı	Tamamen Doğru	Muhtemelen Doğru	Doğru olması Mümkün	Doğruluğu Şüpheli	Güvenilmez
Tamamen Güvenilir					
Çoğunlukla Güvenilir					
Güvenilir					
Çoğunlukla Güvenilmez					
Güvenilmez					

Kaynak: (Bural, 2021, s. 78)

5. SONUÇ

Bir disiplin haline getirilmesinden itibaren bilgi toplamak ve elde edilen bilgileri gerçekçi analiz ederek doğru kişi veya kuruluşlara iletmek amacıyla istihbarat çok eski tarihlerden beri var olmuştur. İstihbaratın önemine varan modern ülkeler ekonomilerini, kaynaklarını, ulusal güvenliklerini dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı koyabilmek, uluslararası ortamda üst akıl olmak için etkili ve zamanın ilerisinde istihbarat servisleri kurmuşlardır. Konvansiyonel harplerin yerini asimetrik savaflara bıraktığı günümüzdeki gelişmeler öncelikle gelişen yapay zeka ve bilişim teknolojileri ile kişi veya kuruluşlara istihbaratın her alanında daha hızlı bilgiye ulaşma imkanı tanımıştır. Bu imkanlardan biri olan sosyal medya istihbaratı ile bilgi edinmek istediğimiz örgüt veya kişilerin sosyal medya hesaplarından onları daha iyi anlama becerisi, haklarında bilgi toplamayı ve oluşabilecek suça karşı delil toplanması imkanı verilmektedir. Hatta kişisel gizliliğe önem verilmeden sosyal medya profillerine yüklenen özel fotoğraflar, araç plakaları, din-siyaset

konularında içerik paylaşımları sosyal ağlarda bir veri havuzu oluşturmaktadır. Bu kadar hız ve risk taşımadan oluşturulan istihbarat türünde çok disiplinli bir çalışma yapılarak başta verilerin geçerlilik ve analizinin doğru yapıldığını teyit eden bilişim, siyaset bilimi, sosyal bilimler gibi disiplinlerden oluşan yazılımlar kullanılmalıdır. Geleneksel istihbarat yerini internet ve bilgi sistemleri gelişmesiyle siber istihbarata bıraksa da bu yeni istihbarat türünün insan gibi kendisini ve güvenilirliğini ispat etme imkanı olmadığı ve Sherman Kent'in ." Çözmek için uğraştığımız bulmacaların karmaşıklığı her ne kadar içinden çıkılması güç bir hal alsada ve bu bulmacalara ait parçaları bir araya getirip saklamak için her ne kadar sofistike yöntemler kullanılsa da, en üstün istihbarat aracı olarak düşünen bir insanın yerini hiçbir zaman hiçbir şey alamayacaktır." Sözünden de anlaşılacağı üzere gelişen teknoloji ile istihbarat elde etme yöntemleri değişse de bu yöntemleri daha rahat kullanabilme imkanı tanıyan yazılımlar insanlar tarafından yapılmakta ve geleceği iyi okuyabilen insanlar tarafından kodlanmaktadır. Bu bağlamda siber savaşların etkinliği arttıracığı önümüzdeki dönemlerde sosyal medya istihbaratının oluşturulması, analizi ve milli istihbarat kültürünün geliştirilmesi için ihtiyaç duyulan insan teşkilatlanmasının yapılması gerekmektedir.

Kaynakça

- Alhan, M. A. (2021). Stratejik Yönetim Çerçevesinde Toplumsal Hareketlerin Yapay Zeka Yöntemiyle Açıklanmasına Yönelik Bir Model . *Yayınlanmamış Doktora çalışması* . İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Budak, H. (2018). Sosyal Medya İletişiminde Mahremiyetin Serüveni . *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi* .
- Bural, E. B. (2021). Terörizmle Mücadelede Sosyal Medya İstihbaratının Önemi: PKK Terör Örgütünün Twitter'daki Görünürlüğü Üzerine Sosyal Ağ Analizi . *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* . İçişleri Bakanlığı Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi .
- Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen Dünyanın Yeni Yüzü: Sosyal Medya. *Akademik Bakış Dergisi* .
- Çam, B. (2020, Haziran). İstihbaratta Karşı İstihbarat Ve Karşı Casusluk: James Jesus Angleton Örneği . *Yayınlanmamış Yüksek Lisans çalışması* . Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırma Enstitüsü .
- Dilmen, N. E. (2012). Sosyal Paylaşım Ağlarının Reklam ve Pazarlama Disiplinleri İçerisinde Kullanımı. T. Kara, & E. Özgen içinde, *Sosyal Medya Akademi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Gündüz, E. (2021). Yapay Zekanın: Savunma, İstihbarat ve İnsan Hakları Bağlamında İncelenmesi . *Yayınlanmamış Yüksek Lisans çalışması* . Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü .
- Kavıracı, O. (2020). İstihbarat Süreci ve İnsan Kaynaklı İstihbaratın Analizi . *OPUS*.
- Miili İstihbarat Teşkilatı . (2022). *Miili İstihbaratın Tanımı ve İstihbarat Çarkı* . <https://www.mit.gov.tr/tarihce/giris.html>:
- Milli İstihbarat Teşkilatı . (2022). *İstihbarat Çarkı* . <https://www.mit.gov.tr/t-cark.html>:
- Özdağ, Ü. (2010). *İstihbarat Teorisi* .Kripto Basın Yayın.

- Şahin, İ. (2020). Bilişsel Süreçlerin İstihbarat Analizi Performansına Etkisi: Küba Füze Krizi Örneği . *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* . Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Strateji Araştırma Enstitüsü .
- Şamlıoğlu, H. (2018). <https://www.slideshare.net/TEAkolik/socmint-sosyal-medya-stihbarat>. Sosyal Medya İstihbaratı:
- Şamlıoğlu, H. (2019, Eylül 02). <https://www.bgasecurity.com/2019/09/sosyal-medya-istihbarati-socmint-nedir/>. Sosyal Medya İstihbaratı SOCMINT Nedir? :
- Tekin, U. (2021). Açık Kaynaklardan Siber Tehdit İstihbaratı Verisi Elde Edilmesi . *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* . Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü .
- Tiryaki, E. (2020). Açık Kaynak İstihbaratında Sosyal Medya Kullanımının Analizi . *Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü* . Milli Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü .
- Türk Dil Kurumu . (2022). *Türk Dil Kurumu Sözcükleri*. <https://sozluk.gov.tr/>: <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- Zafer, C. (2021). *Sosyal Medya ve Toplum*. Literatür Yayınları .